

מִי שְׁעוֹשֶׂה זֶה הַהֲתַעֲרוּרוֹת (שְׁעוֹשֶׂה הַהֲתַעֲרוּרוֹת) שְׁלֹמֹה, בּוֹדֵאֵי כְּאֵלֹו עֲשֶׂה אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּשִׁלְמוֹת. כְּמוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמִטָּה, כִּף מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. וְעַל זֶה כְּתוּב, (שם קו) אֲשֶׁרִי שְׁמַרִי מִשְׁפָּט עֲשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. עֲשֶׂה צְדָקָה - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּבִיכּוֹל הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ.

בֵּא רְאֵה, הַעֲנֵי הָרִי נִתְבָּאֵר מִיָּהוּ מְקוֹמוֹ. מַה הֵטַעַם? כִּי הַעֲנֵי אֵין לוֹ מִשְׁלוֹ כְּלוּם אֶלֶּא מַה שְׁנוֹתָנִים לוֹ, וְהַלְבְּנָה אֵין לָהּ אוֹר מִשְׁלָהּ אֶלֶּא מַה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נוֹתֵן לָהּ. בֵּא רְאֵה, לְמַה עֲנֵי חָשׁוּב כְּמַת? מַה הֵטַעַם? כִּי אוֹתוֹ מְקוּם גוֹרֵם לוֹ, שֶׁהָרִי בְּמְקוֹם הַמְּנוֹת הוּא מְצוּי, וְלִכֵּן נִקְרָא מֵת. אוֹתוֹ שֶׁחָס עֲלָיו הוּא נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, עֵץ הַחַיִּים שׁוֹרָה עֲלָיו, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (משלי י) וְצְדָקָה תַצִּיל מְמוֹת. וְכִמוֹ שְׁעוֹשֶׂה אָדָם לְמִטָּה, כִּף גַּם הוּא עוֹשֶׂה לְמַעְלָה מִמֶּשׁ. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל הַזּוֹכֶה לְעֲשׂוֹת שֵׁם קְדוֹשׁ לְמַעְלָה, מִשׁוּם כִּף הַצְּדָקָה עוֹלָה עַל הַכֵּל.

וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כְּשֶׁהַצְּדָקָה לְשִׁמָּה, שֶׁהָרִי מְעוֹרֵר צְדָקָה לְצִדֵּק לְחַבְרָם כְּאַחַד, וְשִׁיחָהּ הַכֵּל שֵׁם קְדוֹשׁ כְּרֵאוּי. שֶׁהָרִי צִדֵּק לֹא מִתְתַקֵּן וְלֹא נִשְׁלָם אֶלֶּא בְּצְדָקָה, שְׂכָתוֹב (ישעיה נד) בְּצְדָקָה תִּכְוֶנֶי וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נֹאמַר, וּמִשׁוּם כִּף וְעֲשִׂיתֶם אִתָּם וְגו'.

וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׂכַבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (תהלים ד) רַגְזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ, פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, שְׁצָרִיף בֵּין אָדָם לְהַרְגִּיז יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרָע, וְיִפְהֵ. אֲבָל בְּשַׁעַה שְׁיֹרֵד הַלְּיָלָה וּבֵין אָדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ, כְּמָה מְמַנִּים עַל הַחֲקִים

מֵאֵן עֶבֶד דָּא אֲתַעְרוּתָא (ר"א דְּעֵבִיד אֲתַעְרוּתָא דָּא) דְּלִתְתָּא, וְדָאֵי כְּאֵלֹו עֶבֶד שְׁמָא קְדִישָׁא בְּשִׁלְמוֹ. כְּגוֹנוֹא דְּאִיהוּ עֶבֶד לְתַתָּא, הָכִי אֲתַעֵר לְעִילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קו) אֲשֶׁרִי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט עוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. עוֹשֶׂה צְדָקָה, דָּא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא, כְּבִיכּוֹל הוּא עֶבֶד לֵיהּ.

הָא חֲזִי, מִסְפָּנָא הָא אֲתַמַּר מֵאֵן הוּא אֲתַרְיָה. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּמִסְפָּנָא לֹא אִית לֵיהּ מְדִילֵיהּ כְּלוּם, אֶלֶּא מַה דִּיהֲבִין לֵיהּ וְסִיחָרָא לֹא אִית לָהּ נְהוּרָא מְדִילָהּ, אֶלֶּא מַה דִּיהֵיב לָהּ שְׁמָשָׁא.

הָא חֲזִי, אֲמָאֵי עֲנֵי חָשׁוּב כְּמַת, מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דִּיהוּא אֲתַר גְּרִים לֵיהּ, דִּהָא בְּאֲתַר דְּמוֹתָא הוּא שְׂכִיחַ, וּבְגִין כִּף אֲקָרִי מֵת. הַהוּא דְּחִיִּים עֲלֵיהּ, הוּא יְהֵיב לֵיהּ צְדָקָה, אֵילָנָא דְּחִיִּי שְׂרָא עֲלוּי. כְּמָה דְּאֲתַר אֲמַר, (משלי י) וְצְדָקָה תַצִּיל מְמוֹת. וְכְגוֹנוֹא דְּעֶבֶד בְּר נֶשׁ לְתַתָּא, הָכִי נְמִי עֶבֶד לְעִילָא מִמֶּשׁ. זְכָאָה חוֹלְקֵיהּ דְּזָכִי לְמַעְבַּד שְׁמָא קְדִישָׁא לְעִילָא, בְּגִין כִּף צְדָקָה סְלִיק עַל כֵּלָּא.

וְהָנִי מְלִי, צְדָקָה לְשִׁמָּה. דִּהָא אֲתַעֵר צְדָקָה לְצִדֵּק, לְחַבְרָא לֹון כְּחֵדָא, וְלִמְהוּי כֵּלָּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאוּת. דִּהָא צְדָק, לֹא אֲתַתְקֵן, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים, אֶלֶּא בְּצְדָקָה. דְּכְתִיב, (ישעיה נד) בְּצְדָקָה תִּכְוֶנֶי וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתַמַּר, וּבְגִין כִּף וְעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגו'.

וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׂכַבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד וְגו'. (ויקרא כ"ו) רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (תהלים ד) רַגְזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ וְגו'. רַגְזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ, הָאֵי קְרָא אוֹקְמוּהָ, דְּבַעֵי בְר נֶשׁ לְאַרְגָּזָא יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרָע, וְשְׁפִיר. אֲבָל בְּשַׁעַתָּא דְּרַמְשׁ לִילָא, וְבֵר נֶשׁ שְׂכִיב עַל עַרְסִיָּה, כְּמָה גְרַדִּינֵי נְמוּסִין

מִתְעַרְוִין בְּעֵלְמָא, וְאַזְלִין